

stichting **Een Joodse Erfenis**

JAARVERSLAG 2019

DOELSTELLINGEN ANNO 1995

Stichting Een Joodse Erfenis is op 8 juni 1995 opgericht en stelt zich conform haar statuten ten doel de herinnering aan de joodse aanwezigheid in Winsum en omgeving levend te houden en te bewaren. Op basis hiervan zijn de volgende activiteiten georganiseerd:

LEZING OVER JEUGDBOEKEN VAN EL PINTOR (1941 – 1943)

Op zondagmiddag 27 januari werd in samenwerking met het KinderBoekenHuis een lezing georganiseerd in de voormalige synagoge in Winsum. Spreker was Linda Horn. Drijvende krachten achter El Pintor waren het Amsterdamse kunstenaarsrechtspaar Jacob Kloot (1916-1943) en de uit Rusland afkomstige Anna Galinka Ehrenfest (1910-1979) - beiden met Joodse wortels. Het KinderBoekenhuis heeft ook enkele van deze fraaie jeugdboeken in bezit.

OPENSTELLING VOORMALIGE SYNAGOGE OP 4 MEI

Aansluitend aan de jaarlijkse dodenherdenking bij het bevrijdingsmonument in Winsum vindt er een stille tocht plaats langs de graven en herdenkingsplaatsen voor de oorlogsslachtoffers. Aan de oostzijde van de voormalige synagoge is in 1993 een **monument** aangebracht ter herinnering aan de **13 omgebrachte joodse slachtoffers** uit Winsum, waar op 4 mei gelegenheid is om bloemen neer te leggen. Aansluitend heeft in overleg met Stichting Herdenking 4 mei Winsum een bestuurslid van stichting Een Joodse Erfenis het gedicht 'Meisje van vijftien' van Albert van Dijken voorgelezen.

Sinds de restauratie van de sjoel in 2011 staan de deuren open om ook binnen een kijkje te nemen. Ook dit jaar heeft de olielamp gebrand die van oudsher tot het interieur behoorde en was er een bescheiden **foto-opstelling** van de 13 slachtoffers te zien.

Tevens was er een **expositie van briefkaarten** van leerlingen uit de bovenbouw van 4 basisscholen: 3 uit de plaats Winsum en 1 uit Eenrum die hebben deelgenomen aan het **onderwijsproject 'De buurjongen van Issy en Sophius de Vries: Henk Lijnema en de Joodse erfenis van Winsum'**.

EERSTE N.A. DE VRIESLEZING: ROOSJE VOS EN DE STRIJD VOOR VROUWENKIESRECHT

Op zondagmiddag 12 mei werd in samenwerking met Stichting Behoud Synagoge Winsum de Eerste N.A. de Vrieslezing georganiseerd. De jaarlijkse **lezing is genoemd naar Nathan Albert de Vries** (1878-1924). Na zijn jeugd in Winsum liet Nardus de joodse religie achter zich en ontwikkelde zich o.a. tot een gedreven SDAP politicus in de gemeenteraad en provinciale staten van Groningen. Na de restauratie van de synagoge in 2010/2011 is de naam 'N.A. de Vriesgebouw' verdwenen. Maar de actuele relevantie van het **gedachtegoed** van het echtpaar Nathan en Agnes de Vries-Bruins en de herinnering aan hun maatschappelijke betrokkenheid en politieke activiteit inspireren tot op de dag van vandaag.

Spreker van deze eerste N.A. de Vrieslezing was freelance **historicus Femke Knoop**. Zij hield in het eerste deel een algemeen verhaal over de strijd voor vrouwenkiesrecht. In het tweede deel ging zij dieper in op de rol die vakbondsleidster en politica Roosje Vos speelde in deze de strijd. Roosje Vos deed evenals Agnes de Vries-Bruins in 1919 intrede in de Provinciale Staten van Groningen. Ook kregen beiden op 8 maart samen met 48 andere vrouwen een plaats in de **Groninger Vrouwen-galerij**.

ONDERWIJSPROJECT 'DE BUURJONGEN VAN ISSY EN SOPHIUS DE VRIES: HENK LIJNEMA EN DE JOODSE ERFENIS VAN WINSUM'

Sinds 2014 heeft stichting Een Joodse Erfenis een **leskist** beschikbaar, geschikt voor de bovenbouw van het basisonderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Deze leskist is samengesteld rond het verhaal van de joods Winsumse broers Issy en Sophius de Vries, omgekomen in Auschwitz. Dankzij hun toenmalige buurjongen Henk Lijnema weten we het nodige van deze familie. Met behulp van de leskist zijn er in het voorjaar in de sjoel **lessen verzorgd aan de bovenbouw van 4 basisscholen**: 3 uit de plaats Winsum en 1 uit Eenrum.

EUROPESE DAG VAN HET JOODS CULTUREEL ERFGOED

Op zondagmiddag 15 september werden in de voormalige synagoge in Winsum in het kader van deze dag met het **thema: 'Kunst & Cultuur'** een aantal activiteiten georganiseerd. Er was onder andere een **foto-expositie** te zien van het eerste **joodse huwelijk** dat na de restauratie in de Folkingestraat Synagoge in Groningen plaatsvond (2009). De foto's waren in bruikleen van de stichting Folkingestraat Synagoge en gemaakt door fotograaf Robert Mulder. Tijdens Open Monumentendag op 14 september (thema: 'Plekken van Plezier') was deze expositie ook te zien.

Het programma werd afgesloten met een meeslepend muzikaal optreden. Twee vrolijke zangeressen met gevoel voor show, Carla da Silva en Yvet Anna (**Di Sheyne Sisters**) vormden samen met de virtuoze **violiste Marjolijn Mellema** deze middag een trio. Zij brachten een repertoire van swingende Jiddische liederen.

LEZING PAULINE BROEKEMA OVER HAAR BOEK 'HET UITERSTE DER ZEE'

In samenwerking met NUT 't Hoogeland werd op dinsdag 12 november in de Hoogte in Winsum een lezing georganiseerd die door ruim 100 belangstellenden werd bijgewoond. **Voormalig NOS-journaliste Pauline Broekema** vertelde het aangrijpende verhaal uit haar boek van twee Joodse families in Friesland en Groningen. Een bijzondere ontmoeting vormde de inspiratiebron voor deze roman. Indrukwekkende herinneringen en diepgravend onderzoek waren daarna het vertrekpunt voor 'Het uiterste der zee'.

PUBLIC RELATIONS

Donateurs en andere belangstellenden worden onder andere via digitale **nieuwsbrieven** op de hoogte gehouden van onze activiteiten.

WEBSITE

Dit jaar is er verder gewerkt aan de ontwikkeling van een **educatief** onderdeel op onze website: Canon Winsums Jodendom 1727-2011 en eind van dit jaar afgerond. De website **www.sjoelplein.nl** vervalt begin 2020 en wordt vervangen door de nieuwe website **www.dewinsumsesjoel.nl**.

DAG VAN DE GRONINGER GESCHIEDENIS

Deze dag is traditiegetrouw weer gehouden in het gebouw van het RHC Groninger Archieven en heeft dit jaar plaats gevonden op 12 oktober met als thema **'Zij/Hij'**. In het kader van **samenwerking** met andere joodse erfgoedinstellingen in de provincie Groningen vormde onze stichting met Stichting Folkingestraat Synagoge, Vereniging Vrienden Synagoge Bourtange en Joods Schooltje Leek een studieblok op de **informatiemarkt**.

Onze bijdrage bestond naast eigen informatiemateriaal uit mooie foto's van het **bijzondere echtpaar Agnes Bruins en Nardus de Vries** aangevuld met informatie over hun leven. Agnes Bruins was een gedreven SDAP politica en is dit jaar opgenomen als een van de 50 vrouwen in de Groninger Vrouwengalerij. Nardus de Vries is geboren in een joods gezin in Winsum. Ook hij was een gedreven SDAP politicus en na zijn verhuizing lid van de gemeenteraad en van de Provinciale Staten, later gedeputeerde en daarna wethouder in Groningen.

EXTERNE CONTACTEN

Stichting Een Joodse Erfenis voert *structureel overleg* binnen Syneon; netwerkorganisatie Synagogen Noord- en Oost Nederland. *Plaatselijke organisaties* waarmee dit jaar is samengewerkt zijn Stichting Herdenking 4 Mei Winsum, Stichting Behoud Synagoge Winsum, Stichting Kinderboek Cultuurbezit en NUT 't Hoogeland. Daarnaast is er samengewerkt met een aantal scholen in het primair christelijk en openbaar onderwijs in de gemeente Het Hogeland.

OVERLEG SYNEON NOORD

Deelnemers aan het overleg Syneon Noord zijn de vertegenwoordigers van synagogen uit Groningen, Zuidlaren, Bourtange, Appingedam en Winsum. Zij hebben een aantal gesprekken gevoerd over deelname aan de *randprogrammering* ter gelegenheid van het openingsjaar in 2021 na *herinrichting van de Folkingestraat Synagoge in Groningen*. Het overleg zal ook in 2020 worden voortgezet.